

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-учбовий центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

*10–11 лютого 2017 р.
м. Київ*

У 2-х частинах

Частина перша

Київ
Інститут інноваційної освіти
2017

УДК 340.34.01 (Укр)
ББК 67.412(я43)
А43

До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті), надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

А43 **Актуальні питання права, економіки та управління : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10–11 лютого 2017 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-учбовий центр прикладної інформатики НАН України. У 2-х частинах. — Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2017. — ч. 1. — 124 с.**

Матеріали конференції рекомендуються учнівській молоді, молодим вченим, науковим працівникам, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо.

Відповідальний редактор: *І.В. Козак*
Коректор: *П.А. Немкова*

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 340.34.01 (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2017
© Інститут інноваційної освіти, 2017
© Друк ФОП Москвін А.А., 2017

Підписано до друку 15.02.2017. Формат 60x84/16.

Віддруковано з готового оригінал-макету.

Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Literaturnaya. Ум. друк. арк. 7,21.

Зам. № 1502-1. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., рос., англ., пол.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Поліграфічний центр «Сору Art».

69095, Запоріжжя, пр. Леніна, 109. Тел.: +38-067-259-11-89.

Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com.ua

Видання здійснене за експертної підтримки

Науково-учбового центру прикладної інформатики НАН України

03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.

К.Е. КЛОЧКОВА,

студент факультету економіки та менеджменту
Харківського національного університету будівництва та архітектури

Н.М. ВНУКОВА,

доктор економічних наук, завідувач кафедри управління фінансовими послугами
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Актуальність розвитку фінансового моніторингу в банківській системі України полягає у тому, що банки є саме ключовою ланкою в процесі здійснення легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. У процесі протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, вони виконують невластиву для них функцію, а саме попередження легалізації доходів.

Теоретичні засади, інституційні та практичні аспекти функціонування фінансового моніторингу, перспективи його розвитку в Україні досліджено у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: О.І. Барановський, О. М. Бережний, Н. М. Внукова, О.М. Ващенко, С.О. Дмитров, М. В. Колодовський, Н.В. Москаленко, Н. В. Перловська, Л. М. Чуніхіна та ін. Проте проблеми та перспективи розвитку фінансового моніторингу банку у післякризовий період залишаються недостатньо дослідженими.

Згідно з Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [4], фінансовий моніторинг - це сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу.

За офіційними даними, кількість операцій, які підлягають фінансовому моніторингу, перевищують в Україні 1 млн. операцій. З огляду на це, виникає об'єктивна потреба проводити аналіз функціонування в Україні системи фінансового моніторингу із висвітленням заходів щодо боротьби з «відмиванням» коштів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Протягом III кв. 2015 р. Держфінмоніторингом отримано та оброблено 1226159 повідомлень про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу [1]. Динаміка інформування про фінансові операції у III кв. 2013 р. – III кв. 2015 р. наведена на рис. 1 [1].

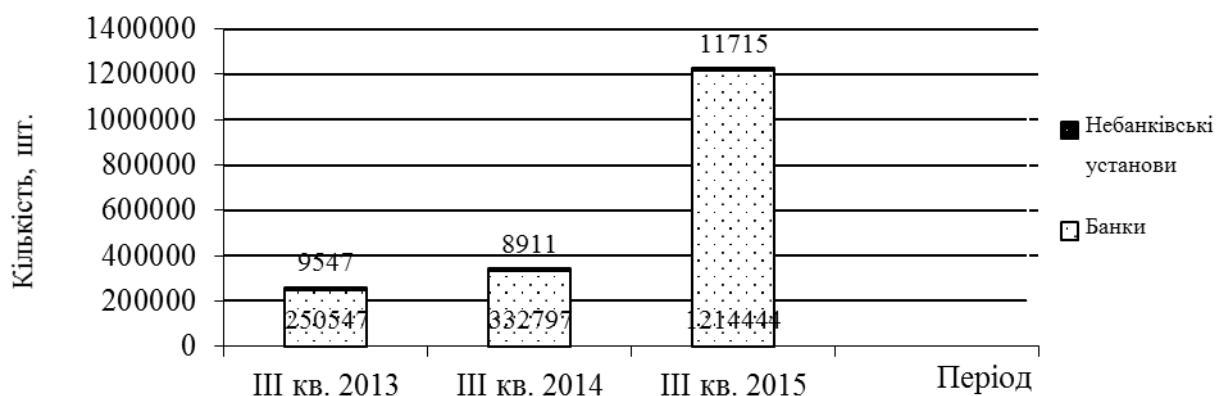

Рис. 1 - Динаміка інформування про фінансові операції у III кв. 2013 р. – III кв. 2015 р.

З наведеного рис. 1 видно, що у III кв. 2015 р. кількість отриманих Держфімониторингом повідомлень про фінансові операції збільшилась майже у 3,6 рази (358,93 %), у порівнянні з III кв. 2014 р. Дане збільшення пов'язане з тим, що найбільш активними в системі звітування, в розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу, є банки, які надсилають основну частину повідомлень про операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Протягом III кв. 2015 р. від банків було отримано 99,04 % від загальної кількості повідомлень про фінансові операції.

Сьогодні банківська сфера залишається зоною підвищеного ризику. Це зумовлено тим, що вона є ареною боротьби за перерозподіл власності, а також коли «відмиті» гроші зазвичай розміщуються на банківських рахунках, які часто відкриваються на підставних осіб.

Динаміка отриманих повідомлень в розрізі ознак фінансового моніторингу у III кв. 2013 р. – III кв. 2015 р. наведена на рис. 2 [1].

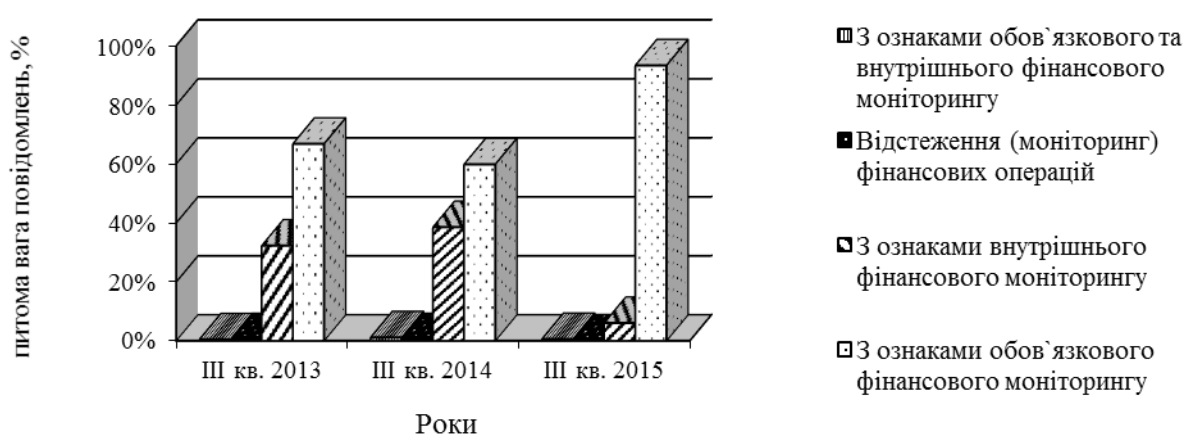

Рис. 2 - Динаміка отриманих повідомлень в розрізі ознак фінансового моніторингу у III кв. 2013 р. – III кв. 2015 р.

З наведеного рис. 2 видно, що найбільшу питому вагу у структурі отриманих повідомлень в розрізі ознак фінансового моніторингу у III кв. 2013 р. – III кв. 2015 р. становлять повідомлення з ознаками обов’язкового фінансового моніторингу (у III кв. 2013 р. – 66,75 %, у III кв. 2014 р. – 59,82%, а у III кв. 2015 р. – 93,34 %).

Стосовно відстеження (моніторингу) фінансових операцій у III кв. 2013 р. – III кв. 2015 р., то його питома вага становить найменшу величину, а також має тенденцію зменшення (III кв. 2013 р. – 0,51 %, III кв. 2014 р. – 0,50 %, а у III кв. 2015 р. – 0,06 %). Це є негативним фактором, оскільки базовим Законом передбачено інструмент отримання додаткової інформації – відстеження (моніторинг) фінансових операцій.

У 2015 р. Держфінмоніторингом України було відібрано 10 найбільш вагомих регіонів України, для більш детального аналізу. Питома вага повідомлень про фінансові операції взятих на облік від банківських установ з ознаками фінансового моніторингу у 2015 р. в розрізі регіонів наведена на рис. 3 [1].

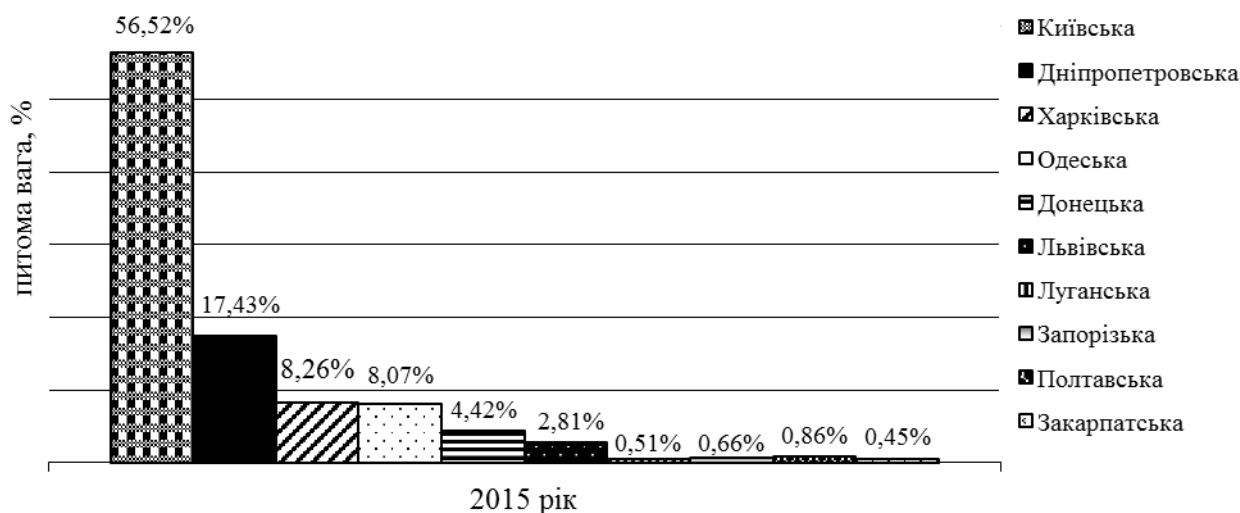

Рис. 3 - Питома вага повідомлень про фінансові операції взятих на облік від банківських установ з ознаками фінансового моніторингу у 2015 р. в розрізі 10 регіонів

З наведеного рис. 3 видно, що найактивнішими в системі звітування серед суб’єктів первинного фінансового моніторингу є банківські установи, які надсилають основну частину повідомлень про операції, саме в Київській області та м. Київ (153392 повідомлень, а це 56,52 % із загальної кількості), а найменшу питому вагу становить Закарпатська область (1023 повідомлень, а це 0,45 % від загальної кількості). У м. Києві та Київській області було зосереджено 71 % від загальної кількості банківських установ. У Дніпропетровській, Донецькій, Одеській областях у цілому діяло майже 16% від загальної кількості банків. Така концентрація пояснювалася насамперед тим, що зазначені регіони є найбільш розвинутим промисловими регіонами України і мають досить високий інвестиційний рейтинг.

Оздоровлення економіки насамперед пов'язано з заходами, які стосуються реформування усіх сфер життя країни, тому в першу чергу, потрібно розглядати рух грошових потоків в Україні та за кордон.

Н. В. Москаленко зазначає, що боротьба з тіньовою економікою не дасть відповідних результатів до того часу, поки у країні не будуть створені умови для повноцінного функціонування легальної економіки і налагоджена чітка координація діяльності всіх державних органів, які тією чи іншою мірою відповідають за розвиток здорової вітчизняної економіки [3].

Одним із найважливіших процесів фінансового моніторингу є проведення Національним банком України перевірок банків з питань фінансового моніторингу та їх результатів. Зокрема, 2013 – 2015 рр. з питань фінансового моніторингу були перевірені всі діючі банки-юридичні особи. За результатами перевірок були виявлені такі основні порушення: не дотримувалися строки проведення ідентифікації клієнтів, які мають високий ризик здійснення операцій з легалізації злочинних доходів; не ідентифікувалися фізичні особи, які мають істотну участь в юридичній особі; не повідомлялося про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу. За допущені порушення було вжито штрафи на банки, адміністративні штрафи на відповідальних працівників та керівників банків, усунення від посади, письмові застереження.

Дані щодо проведених Національним банком України за 2013 – 2015 рр. перевірок та їх результатів надані у табл. 1 [1].

Таблиця 1

Діяльність НБУ щодо контролю за банками
з питань фінансового моніторингу за 2013–2015 рр.

Діяльність	Значення показників в динаміці		
	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Здійснено перевірок, у т.ч.	506	482	585
- банків	179	162	119
- філій	307	279	293
Виявлено порушень	3255	5689	4389
Застосовано заходів впливу, у т.ч.:	133	153	129
- письмові застереження	19	22	24
- штрафи на банки	43	46	34
- адміністративні штрафи на керівників та посадових осіб банків	49	61	46
- відсторонення керівників та відповідальних осіб від посади	-	2	1
- зупинення (обмеження) проведення окремих операцій з високим рівнем ризику	9	7	12
- укладання письмових угод з банками щодо усунення порушень	13	15	12

З наведеної табл. 1 видно, що за аналізований період збільшується кількість здійснених перевірок на 3,4 %, це є позитивною тенденцією. Також збільшилось виявлення порушень за аналізований період, що є, з одного боку позитивним явищем, оскільки можна стверджувати, що правоохоронні органи удосконалили свою роботу, тому стали краще працювати, а з іншого боку, це є негативним явищем, оскільки збільшилось виявлення порушень, тому і збільшились самі порушення.

Українська система фінансового моніторингу має свої недоліки [2]:

- обов'язковому звітуванню підлягають не всі операції, сума яких перевищує встановлену межу, а лише ті з них, що визначені законом. І за рахунок встановлення такої змістовної чіткості значно збільшуються можливості для ухилення від моніторингу особами, які здійснюють «відмивання» коштів. Зважаючи на постійну модернізацію цих схем, запровадження позитивного переліку операцій, які підлягають звітуванню, на рівні закону є недоцільним через потребу постійного оновлення цього переліку.

- українська система фінансового моніторингу не є ефективною з точки зору інформації, яка безпосередньо надходить до уповноваженого органу. Для покращення її функціонування необхідне встановлення такого механізму звітування, в процесі якого виокремлювалась би інформація, яка з найбільшою ймовірністю свідчить про можливе «відмивання» коштів. Встановлення такої системи можливе за рахунок залучення висококваліфікованих працівників, підвищення кваліфікації та спеціального навчання для діючих і нових працівників. Це одне із головних напрямків підвищення ефективності функціонування системи фінансового моніторингу.

Таким чином, подальший розвиток системи фінансового моніторингу України повинен супроводжуватися: по-перше, розробленням системи оцінки ефективності фінансового моніторингу загалом на макрорівні і в межах кожного окремого сегмента фінансової системи; по-друге, підвищенням ефективності взаємодії інститутів первинного моніторингу та Державної служби фінансового моніторингу України, тобто банківськими установами з правоохоронними органами; по-третє, удосконаленням законодавства України до світових стандартів, які постійно змінюються, та адаптації до них.

Література

1. Державна служба фінансового моніторингу України: підсумки роботи за 2012 - 2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=83&lang=uk.
2. Куришко О.О. Особливості розвитку системи фінансового моніторингу в Україні / О.О. Куришко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – С. 267-275.
3. Москаленко Н. В. Фінансовий моніторинг як інструмент боротьби з тіньовою економікою / Н. В. Москаленко // Фінансове право. – 2010. – № 4 (14). – С. 39–42.
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 13.08.2015 р. № 1702-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.

Розділ 6
СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ,
ГАЛУЗЕЙ, КОМПЛЕКСІВ

Н.С. Міз'як,
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА.....83

Розділ 7
СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ

О.В. Романкін, О.Г. Давидова,
РЕКЛАМА ЯК ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ.....85

А.П. Савич,
УПРАВЛЕНИЕ ТОРГОВЫМИ МАРКАМИ НА АВТОМОБИЛЬНОМ РЫНКЕ.....88

М.В. Фігурка, Я.В. Павлюк,
ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ СЕРЕДОВИЩА МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В
УКРАЇНІ.....92

Розділ 8
ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

М. Golonko, T. Rokicki,
USŁUGI FAKTORINGOWE W POLSCE.....94

Т.С. Гукал, Л.О. Примостка,
ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ: ЇХ РОЛЬ ТА МІСЦЕ
У РОЗВИТКУ СИСТЕМИ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ.....99

Я.В. Кіщук, О.І. Береславська,
МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....102

К.Е. Клочкова, Н.М. Внукова,
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....105

І.М. Месечко,
РИЗИКИ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....110

О.В. Шевченко,
АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ПЛАНОВИХ ПОКАЗНИКІВ
ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....113